

EL CAMP D'APRENTATGE VALLS D'ÀNEU

Xavier Castells i Montero. Director del CdA Valls d'Àneu

Introducció

El Camp d'Aprenentatge Valls d'Àneu té la seva seu a Esterri d'Àneu, al Pallars Sobirà. Està situat en un medi típic d'alta muntanya, on es conjuguen les activitats ramaderes, ara en forta regressió, i les noves activitats turístiques, ara per ara poc impactants.

Hi trobem un entorn natural on hi són ben representades les empremtes glacials, (amb els seus circs, estanys i valls glacials), on s'observen bé els fenòmens de periglacialisme, com les tarteres i les allaus. La presència del Parc Nacional d'Aigüestortes i estany de Sant Maurici garanteix la bona conservació dels prats alpins, els boscos de pi negre i les avetoses, així com la presència de la fauna característica de l'indret.

Els pobles mil·lenaris, amb les seves esglésies d'origen romànic i els seus retaules gòtics i barrocs, amb les cases i els coberts de pedra i llosa ("pissarres"), els camins medievals, les actuals construccions modernes, les centrals hidroelèctriques i fins i tot les pistes d'esquí, ens permetran reconstruir la història, tant passada com recent, i reviure la vida quotidiana de la gent de muntanya amb tots els seus canvis.

Tot aquest patrimoni és el que ens permet d'elaborar una proposta educativa seriosa i alhora engrescadora. La motivació ens ve aportada pel gran contrast d'aquest entorn amb el de les escoles que hi fan estada.

Objectius

De forma genèrica volem que l'alumne aprengui a observar, a interpretar i a valorar el seu entorn, el seu patrimoni, en sentit ampli (natural, cultural, històric...).

Volem que l'alumne vegi que es poden aprendre coses de forma diferent i que aprendre també és divertit, engrescador.

I volem que l'alumne sàpiga que sap coses, i que aquests coneixements pot aplicar-los i treballar-los per saber coses noves.

Les activitats

El camp d'aprenentatge Valls d'Àneu va començar les seves activitats la tardor de 1987. Des de llavors fins ara ha anat elaborant i proposant activitats. Activitats que han anat evolucionant, reajustant-se o creant-ne de noves segons les necessitats i els suggeriments de les escoles estadants.

Les activitats ofertes actualment són les següents:

Camí vell de València d'Àneu.

Orientació. Situació de les Valls d'Àneu.

Activitat totalment procedimental, on l'alumne aprèn a treballar amb mapes topogràfics i brúixoles.

Els materials de la Terra.

Roques. Origen de les roques. Era geològica de les roques. És un exercici interpretatiu, on l'aplicació d'uns coneixements previs permet intuir l'evolució del paisatge geològic.

Els Marxets.

Observació i descripció d'un sòl. Formació d'un sòl. Importància ecològica dels sòls.

Laboratori: Paper de l'aigua en el sòl. La granulometria i la meteorització del sòl.

El descobriment per part de l'alumne d'una certa estructuració i distribució d'aquella terra on arren les plantes ens permetrà discutir sobre conceptes de meteorització i formació de sòls, descomposició i cicle de la matèria, erosió i pèrdua de sòls, entre altres temes.

El Parc Nacional d'Aigüestortes i estany de Sant Maurici.

Els espais protegits. El relleu glacial. El periglacialisme: tarteres i allaus. La vegetació d'alta muntanya. Els mamífers.

Laboratori: estudi dels mamífers del Pirineus. Les petjades i els excrements.

Aquest és un itinerari que dura tot un dia. El fet d'anar a un parc nacional permetrà qüestionar-nos què és un espai protegit i quina importància té. Les valls en «U», els estanys, els circs, les tarteres i les allaus ens descriuen un passat glacial i un present periglacial força entenedor per als alumnes. La gran variació altitudinal des d'Esterri d'Àneu (948 m) fins més amunt de l'estany de Sant Maurici (2150 m) permet un canvi en el clima que queda perfectament reflectit en la vegetació potencial (rouredes, boscos de pi roig, avetoses, boscos de pi negre i prats alpins). I finalment els mamífers. La recerca d'excrements, de petjades i rastres a la neu, de senyals i restes de menjar, i fins i tot l'observació esporàdica d'un isard ens ajudaran a confirmar la presència d'una fauna sovint esquiva i invisible...

*El Gerdar de Sorpe (Zona perifèrica del Parc Nacional).
Estudi d'un ecosistema: l'avetosa.*

Laboratori: observació de les mostres obtingudes al bosc: molses, fongs, líquens, falgueres i plantes superiors.

Què és un ecosistema? Com s'estructura un bosc? Què és una clariana? Per què no creixen arbusts dins de l'avetosa? Quins organismes hi viuen? Són totes les molses iguals? Sabries reconèixer un líquen? El *Gerdar de Sorpe* és una avetosa molt ben conservada on ens podem plantejar aquestes i altres qüestions (A la fotografia d'aquesta pàgina pot veure's una sortida a aquesta zona).

El Gerdar de Sorpe (Zona perifèrica del Parc Nacional). La gestió d'un bosc: introducció a la silvicultura.

Laboratori: tabulació i interpretació de les dades obtingudes al bosc.

La gestió d'un bosc implica una estratègia i una metodologia adequada a un tipus de bosc i a la funció que aquest bosc volem que tingui. Amb recopilació de dades, la seva posterior tabulació i interpretació dels resultats, tipificarem el nostre bosc. I amb tota aquesta informació podem endegar un debat on raonarem les diferents propostes de gestió, analitzant els pros i contres.

Església de Sants Just i Pastor de Son.

Estudi d'una església d'origen romànic. Estudi d'un retaule gòtic.

Laboratori: construcció d'un arc de mig punt.

C a m p s d' A p r e n e n t a t g e

Són romàniques les nostres esglésies? O potser han patit modificacions al llarg del temps? I si és així quins elements ens ho podran fer saber? L'evolució d'una església, els canvis d'ús social són alguns dels diferents aspectes que l'alumne intentarà esbrinar.

Un retaule és un conjunt de pintures amb una certa estètica? O potser és alguna cosa més? Amb aquesta activitat l'alumne aprendrà que les pintures es poden interpretar, que tenen tota una simbologia que amaga una valuosa informació quan es desconeix el seu codi. El reconeixement de part d'aquesta simbologia i el seu significat ens descobrirà una visió nova de l'art i la pintura.

Hem vist l'església; aquesta té arcs de mig punt, arcs apuntats, però com s'aguanten?, com es feien? La reconstrucció amb una maqueta de fusta d'un arc de mig punt ens permetrà apreciar la dificultat i alhora la senzillesa del seu disseny, i per extrapolació ens ajudarà a entendre altres construccions arquitectòniques.

Central hidroelèctrica d'Esterrí d'Àneu.

Procés de formació de l'energia elèctrica. Importància social. Impacte ambiental.

Electricitat, torres d'alta tensió, preses i pistes forestals cap als estanys són elements que han canviat recentment el paisatge pirinenc i van frenar en el seu temps l'emigració pallaresa. Una visita a la central hidroelèctrica d'Esterrí d'Àneu ens introduiran al món de la "Hidroelèctrica". Analtzarem les diferents parts d'una central, esbrinarem com es fa l'electricitat i reflexionarem sobre l'impacte social i econòmic que van suposar aquestes "companyies" a les comarques pirinenques.

Casa Gassia.

Introducció a la vida domèstica.

El Pallars s'està modernitzant per moments. Les formes de vida tradicionals es van reajustant transformant-se, perdent part de la seva essència, o simplement quedant en el record de la gent gran, condemnades a quedar en l'oblit. Casa Gassia és un intent de recuperar aquesta memòria col·lectiva, aquests records de les coses de cada dia, i donar-los a conèixer a través del recorregut per una casa pallaresa, visitant les seves parts íntimes, rememorant les coses habituals i quotidianes, aquelles que fan una societat però que la història no explica. Però no pretén quedar-se en folklore, sinó intentar des d'aquest passat recent entendre el present, valorar aquests canvis i sobretot reescriure la història tenint en compte els petits detalls la suma del quals defineixen una societat.

Estació meteorològica.

Observació i lectura dels aparells meteorològics.

Quins temps fa? Termòmetre de màxima i mínima, baròmetre, higròmetre, panell, nivòmetre, pluviòmetre són aparells que cal conèixer, entendre, saber llegir i interpretar correctament.

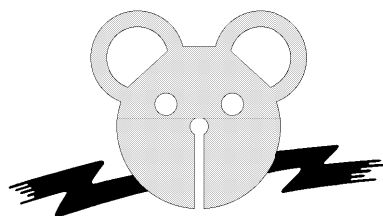
Les estades

L'estada estàndard al Camp d'Aprenentatge és de cinc dies. Durant aquest temps l'alumne pot dur a terme la gran majoria de les activitats proposades anteriorment, i a més d'aprendre a observar, interpretar i reflexionar, també té la possibilitat de fer-se una idea genèrica de la dinàmica natural, social i econòmica d'una comarca d'alta muntanya.

Com totes les activitats que es fan als Camps d'Aprenentatge, aquestes activitats perden el seu sentit si no hi ha un treball previ i un treball posterior a l'escola. És molt important que l'alumne sàpiga en tot moment què anirà a fer al Camp i que pugui transmetre d'alguna manera aquests coneixements adquirits en un treball posterior a l'escola. Cal, doncs, una plena implicació de part dels mestres de les escoles per a planificar l'estada, els quals prèviament han assistit a una trobada de coordinació on han rebut tota la informació i l'assessorament necessari per part de l'equip de professors del Camp d'Aprenentatge.

El Camp d'Aprenentatge té una capacitat de 25 places i compta amb els espais i serveis adequats (10 habitacions, menjador, sala d'esbarjo, aula-taller i laboratori).

Els nivells educatius adients són el Cicle Superior d'Educació Primària (àrees de coneixement del Medi Natural i coneixement del Medi Social i Cultural) i l'Ensenyament Secundari Obligatori (àrees de Ciències Experimentals i Ciències Socials).

**CAMP
D'APRENTATGE
VALLS D'ÀNEU**

Avda. Morelló, 16
25580 Esterrí d'Àneu
Tel: 973-62 63 04